

NEMOKUMO ADMINISTRATORIŲ RŪMAI

Lietuvos Respublikos finansų ministerijos
Audito, turto vertinimo ir nemokumo valdymo skyriaus
vedėjai Siuzanai Ščerbinai – Dalibagienei

2020-12-04 Nr. SR-2020-446

el.p.: siuzana.scerbina-dalibagiene@finmin.lt
rasa.stanislovaitiene@finmin.lt

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS JURIDINIŲ ASMENŲ NEMOKUMO ĮSTATYMO IR LYDIMŲJŲ ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ DERINIMO

Nemokumo administratorių rūmuose 2020 m. lapkričio 19 d. iš Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Finansų ministerija) gauta derinimo pažyma dėl Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo (toliau – JANĮ) pakeitimo ir lydimųjų įstatymų pakeitimų projektų, kuriais įgyvendinama Nemokumo direktyva 2019/1023.

Nemokumo administratorių rūmai įvertinę derinimo pažymoje pateiktas Finansų ministerijos pastabas ir argumentus dėl Nemokumo administratorių rūmų 2020-09-18 išvadoje Nr. SR-2020362 pateiktus siūlymus, teikia papildomus paaiškinimus ir siūlymus.

Siūlomi pakeitimai yra apsvarstyti ir patvirtinti 2020 m. gruodžio 4 d. Nemokumo administratorių rūmų prezidiumo posėdyje.

Dėl JANĮ nemokumo administratoriaus juridinio asmens sąvokos.

Juridinių asmenų bankroto procedūras vykdo fiziniai nemokumo administratoriai ar juridinių asmenų nemokumo administratorių paskirti asmenys fiziniai nemokumo administratoriai.

Šiuo metu teismo nutartyje skiriant nemokumo byloje nemokumo administratorių juridinį asmenį teismai nurodo tik juridinį asmenį ir jo duomenis. Nenurodomi nemokumo administratoriaus juridinio asmens paskirto nemokumo procesui administruoti fizinio asmens duomenys.

Nemokumo administratoriaus skyrimo procedūra, teismui priėmus sprendimą skirti nemokumo administratorių bankroto byloje, baigiama, tačiau nemokumo administratoriui juridiniam asmeniui galint skirti ar pakeisti fizinį nemokumo administratorių, sudaroma situacija, kai nemokumo administratoriaus skyrimo procedūrą užbaigia ir vykdo nemokumo administratorius juridinis asmuo, o ne teismas. Nemokumo administratoriaus juridinio asmens paskyrimas fizinio nemokumo administratoriaus prieštarauja imperatyvioms teisės normoms, t.y. JANĮ 34 straipsnio 2 daliai, nes galutinį sprendimą dėl nemokumo administratoriaus skyrimo nemokumo byloje turi priimti tik teismas ir tik teismas gali skirti nemokumo administratoriumi juridinį asmenį ir jo siūlomą skirti fizinį nemokumo administratorių.

Suteikimas nemokumo administratoriams juridiniam asmenims baigti nemokumo administratoriaus skyrimo procedūrą, prieštarauja aukščiau paminėti imperatyviai teisės normai ir sudaro galimybes tretiesiems asmenims piktnaudžiauti nemokumo administratoriaus skyrimo nemokumo byloje procedūros pabaigoje.

Šiuo metu JANĮ nenumato, kad nemokumo administratoriaus juridinio asmens nurodytas sutikime-deklaracijoje fizinis nemokumo administratorius yra nemokumo administratorius, nes jo teismas neskiria, jį parenka juridinis nemokumo administratorius.

Atkreiptinas dėmesys, kad nemokumo administratorius juridinis asmuo nurodo sutikime-deklaracijoje fizinį asmenį nemokumo administratorių, kurie kartu turėtų būti nurodyti teismo nutartyje iškelti nemokumo byla. Diskrecijos teisė siūlyti teismui fizinį nemokumo administratorių nemokumo procesui administruoti suteikta juridiniam nemokumo administratoriui, kuris veikia savo nuožiūra, tačiau galutinį sprendimą dėl nemokumo administratoriaus skyrimo nemokumo byloje turi priimti tik teismas.

Atsižvelgiant į tai kas išdėstyta, Nemokumo administratorių rūmai **siūlo:**

Pakeisti 2 straipsnio 17 dalį ir ją išdėstyti taip:

„17. Nemokumo administratorius – fizinis arba juridinis asmuo **ir juridinio asmens siūlymu paskirtas nemokumo procesui administruoti darbuotojas,** turintis teisę administruoti nemokumo procesus.“

Pakeisti 26 straipsnio 1 dalies 3 punktą ir jį išdėstyti taip:

„3) nemokumo administratorius (vardas ir pavardė, jeigu jis fizinis asmuo, ar pavadinimas ir kodas, jeigu jis juridinis asmuo, **ir juridinio asmens pasiūlytas ir teismo paskirtas juridinio asmens darbuotojas (vardas, pavardė) nemokumo procesui administruoti,** jo eilės numeris Nemokumo administratorių sąrašė, duomenys ryšiams palaikyti (adresas, telefono numeris, elektroninio pašto adresas ir kiti), jeigu nemokumo administratorius skiriamas;“

Pakeisti 34 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Sprendimą dėl nemokumo administratoriaus **ir/ar jo darbuotojo** skyrimo **ar keitimo** bankroto byloje priima teismas.“

Pakeisti 35 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Sprendimą dėl nemokumo administratoriaus **ir/ar jo darbuotojo** skyrimo **ar keitimo** restruktūrizavimo byloje priima teismas. **Teismas, skirdamas nemokumo administratorių, mutatis mutandis atsižvelgia į šio įstatymo 34 straipsnio 4 dalyje nustatytus nemokumo administratoriaus veiklą apibūdinančius kriterijus.**“

Pakeisti 35 straipsnio 4 dalies 1 punktą ir jį išdėstyti taip:

„1) nemokumo administratoriaus vardas ir pavardė, jeigu jis fizinis asmuo, ar pavadinimas ir kodas, jeigu jis juridinis asmuo **ir juridinio asmens pasiūlyto, ir teismo paskirto juridinio asmens darbuotojo (vardas, pavardė) nemokumo procesui administruoti.**“

Projekte siūloma pakeisti 35 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip: „Jeigu šio straipsnio 2¹ dalies 3 punkte nustatytu atveju nemokumo administratorius yra paskirtas restruktūrizavimo procesui administruoti kreditorių prašymu, atlygis jam mokamas proporcingai nuo kiekvieno prašymą pateikusių kreditoriaus patenkinto reikalavimo sumos.“ Toks poreikis argumentuojamas tuo, kad būtų išvengta papildomos administracinės naštos nemokumo administratoriui gaunant mokėjimus iš kreditorių bei sudarytų sąlygas užtikrinti efektyvų restruktūrizavimo procesą, o kreditoriams nereikėtų iš karto nuosavomis lėšomis užtikrinti atlygio nemokumo administratoriui apmokėjimo.

Akivaizdu, kad projektas orientuotas išimtinai kreditorių interesams apsaugoti, visiškai nevertinant nemokumo administratoriaus teisėtų interesų ir lūkesčių, gauti atlygį už atliekamą darbą. Nemokumo administratorius restruktūrizavimo procese yra tam tikrą kontrolę vykdomas, bet ne sprendimus priimančias asmuo. Kreditorių reikalavimų patenkinimo apimtis su administratoriaus funkcijomis restruktūrizavimo byloje susijusi minimaliai. Tačiau pagal projektą administratoriaus darbo apmokėjimas priklausys nuo to, kaip „pasiseks“ ar „nepasiseks“ kreditoriams gauti finansinio reikalavimo patenkinimą. Dar daugiau, pagal siūlomą projektą administratorius apskritai negaus atlygio, jei pvz. įmonė mokumo neatkurs ir neatsiskaitys su kreditoriais.

Nei Lietuvos Respublikoje, nei jokiaje kitoje civilizuotoje valstybėje nėra tokio reglamentavimo, kad asmuo turi vykdyti įstatymo pavestas funkcijas ir pareigas 4 metus, o atlygį gaus tuo atveju, jei įmonė pasieks tam tikrų rezultatų. Pagal tokią logiką reikėtų nemokėti atlygio visiems darbuotojams, kai įmonės bankrutuoja (nes nepasiekiami užsibrėžti tikslai), tačiau darbuotojams atlygio išmokėjimas garantuojamas valstybės lėšomis (iš Garantinio fondo lėšų). Tuo tarpu pagal siūlomą projektą nemokumo administratoriai turėtų dirbti savo rizika, kuri

realiai nepriklauso nuo jų darbo rezultatų ir galiausiai nepatenkinus ar įmonės finansinių reikalavimų likti be užmokesčio.

Dėl šių priežasčių siūlomas reglamentavimas yra neproporcingas, neadekvatus, šurkščiai pažeidžiantis Lietuvos Respublikos Konstituciją ir nemokumo administratorių interesus, atlygi siejant ne su asmens atliekamu darbu, bet su sėkmės tikimybe. Todėl atlyginimas administratoriui neturi būti susiejamas su restruktūrizuojamos įmonės kreditorių finansinių reikalavimų tenkinimu.

Šiuo pakeitimu iš esmės įgyvendinamas Direktyvos 5 straipsnio 3 dalies c punktas. Manome, kad siūlomas reguliavimas, kai atlygi nemokumo administratoriui mokėtų tik prašymą pateikę kreditoriai, neatitinka nemokumo procese taikomo kreditorių lygiateisiškumo principo (JANĮ 3 str. 2 p.) ir sudarytų prielaidas kilti konfliktams tarp nemokumo administratoriaus ir prašymą pateikusių kreditorių interesų. Pažymėtina, kad pagal Direktyvos 5 str. 3 d. c punktą, atlyginimą nemokumo administratoriui turi mokėti visi kreditoriai, o ne jų dalis. Taip pat pažymėtina, kad Direktyvos 27 str. 4 d. nustatyta, kad valstybės narės užtikrina, kad specialistų darbo užmokestį reglamentuotų taisyklės, kurios atitiktų veiksmingo procedūrų atlikimo tikslą.

Atsižvelgiant į tai kas išdėstyta, siūlomas JANĮ 35 straipsnio pakeitimas yra tikslingas:

Pakeisti 35 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Jeigu šio straipsnio 2¹ dalies 3 punkte nustatytu atveju nemokumo administratorius yra paskirtas restruktūrizavimo procesui administruoti kreditorių prašymu, atlygis jam mokamas proporcingai nuo kiekvieno prašymą pateikusių kreditoriaus patenkinto reikalavimo sumos. Nustatyti, kad prašyme paskirti nemokumo administratoriumi būtų nurodytas mėnesinis atlygio dydis nemokumo administratoriui, o ne suma už visą restruktūrizavimo laikotarpį.“

Dėl JANĮ 129 straipsnio 2 dalies 2 punkto: Nemokumo administratoriaus fizinio asmens teisės dirbti juridiniame asmenyje.

Pagal JANĮ 129 straipsnio 2 dalies 2 punktą, nemokumo administratorius fizinis asmuo gali verstis veiklos forma – dirbti juridiniame asmenyje, kuris turi teisę administruoti nemokumo procesus, arba, kai pagal atitinkamos teisinės formos juridinius asmenis reglamentuojančius teisės aktus juridinis asmuo neprivalo turėti darbuotojų, būti juridinio asmens dalyviu.

Ši imperatyvi teisės norma nurodo, kad nemokumo administratorius fizinis asmuo turi teisę dirbti nemokumo administratoriumi juridiniame asmenyje, bet ne juridiniuose asmenyse. Kituose juridiniuose asmenyse gali dirbti, bet ne nemokumo administratoriumi fiziniu asmeniu. Nemokumo administratorius fizinis asmuo gali dalyvauti bankroto administratorių atrankoje tik dirbdamas viename nemokumo administratoriuje juridiniame asmenyje, kurį jis pasirenka.

Pakeisti 129 straipsnio 2 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) dirbti nemokumo administratoriumi viename juridiniame asmenyje, kuris turi teisę administruoti nemokumo procesus, arba, kai pagal atitinkamos teisinės formos juridinius asmenis reglamentuojančius teisės aktus juridinis asmuo neprivalo turėti darbuotojų, būti juridinio asmens dalyviu.“

Dėl JANĮ 130 straipsnio pakeitimų.

Atsižvelgiant į tai, kad siūloma pakeisti 34 straipsnio 2 dalį, 35 straipsnio 2 dalį, kad sprendimą dėl nemokumo administratoriaus keitimo nemokumo byloje priima teismas, todėl siūlome 130 straipsnio 2 dalies 2 punkto redakciją ir siūlome 130 straipsnį papildyti 5 dalimi.

Pakeisti 130 straipsnio 2 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) nurodyti priežiūros institucijai naują darbuotoją, atsakingą už juridinio asmens nemokumo procesų administravimą, ir nurodyti pagrįstą tokio keitimo priežastį ne vėliau kaip kitą darbo dieną nuo teismo nutarties pakeisti atsakingą darbuotoją įsiteisėjimo dienos;“

2. Papildyti 130 straipsnį 5 dalimi ir ją išdėstyti taip:

„5. Nemokumo administratoriaus juridinio asmens darbuotojo turinčio teisę teikti nemokumo administratoriaus paslaugas ir atsakingo už juridinio asmens nemokumo procesų administravimą, keitimas galimas, tik tuo atveju jei keičiamas atsakingas darbuotojas atitinka Nemokumo administratorių atrankos taisyklėse nustatytas nemokumo administratoriaus juridinio asmens darbuotojui keliamas darbo krūvio ir darbo patirties sąlygas. Nemokumo administratoriaus juridinio asmens darbuotojas, turintis teisę teikti nemokumo administratoriaus paslaugas ir atsakingas už juridinio asmens nemokumo procesų administravimą, keičiamas teismo nutartimi.“

Nemokumo administratorių rūmų vadovė

Vaida Kacucevičienė